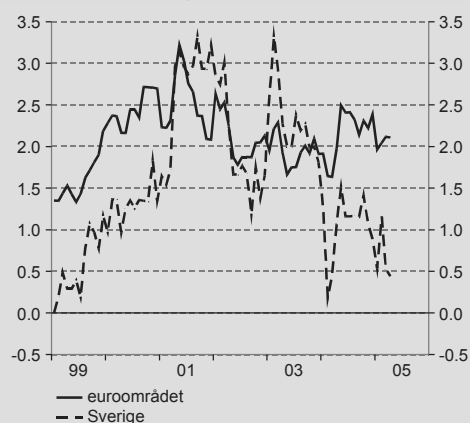

Inflationen i Sverige och euroområdet – vad förklarar skillnaden?

Inflationen i Sverige har sjunkit gradvis de senaste åren och är för närvarande mycket låg. Konsumentpriserna mätta med det harmoniserade prisindexet HIKP ökade i april med 0,4 procent jämfört med samma period i fjol. Detta var den lägsta inflationstakten i hela EU-området. I euroområdet har inflationen inte gått ner i motsvarande mån. I april uppmättes den genomsnittliga inflationen i valutaunionen till 2,1 procent. Att inflationen är lägre i Sverige än i euroområdet är inget nytt fenomen. Sedan den gemensamma valutan infördes har inflationen i Sverige i genomsnitt varit 0,3 procentenheter lägre än i euroområdet (se diagram 138).

Diagram 138 HIKP-inflationen
Procentuell förändring, årstakt, månadsvärden

Källa: Eurostat.

Att den svenska inflationen varit lägre än den i euroområdet är anmärkningsvärt eftersom det svenska inflationsmålet är något högre än det europeiska. Riksbankens inflationsmål är inte direkt jämförbart med den Europeiska centralbankens (ECB) men den gängse tolkningen är att Riksbankens inflationsmål är ungefär en kvarts procentenhet högre än ECB:s. Förklaringen är att den svenska inflationstakten i genomsnitt hamnat under det svenska inflationsmålet under denna period medan euroområdets inflation i genomsnitt hamnat över ECB:s mål (se tabell 26).

Under 2000–2004 har den svenska inflationstakten varit lägre för alla huvudgrupper i HIKP-indexet utom för energi. Den snabbare ökningstakten för energi förklaras i första hand av den kraftiga upp-

gången i elpriserna i Sverige efter avregleringen och den ökade internationella integrationen av elmarknaden. Även i euroområdet har dock tillfälliga effekter, exempelvis skatthöjningar, tidvis bidragit till en högre inflationstakt.

Tabell 26 Inflationstakt 2000–2004

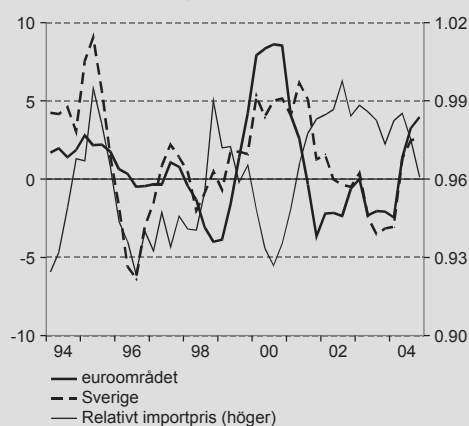
HIKP, genomsnitt, årlig procentuell förändring

	SE	EMU	Diff.
Oförädlade livsmedel	2,02	2,94	-0,92
Förädlade livsmedel	1,18	2,76	-1,59
Industrivaror, exkl. energi	0,08	0,88	-0,80
Energi	5,76	4,49	1,26
Tjänster	2,25	2,45	-0,19
Totalt HIKP	1,86	2,18	-0,32

Källa: Eurostat

Framför allt är det livsmedelspriserna som ökat betydligt långsammare i Sverige. Priserna på förädlade livsmedel har ökat omkring 1,6 procentenheter långsammare medan priserna på oförädlade livsmedel ökat 0,9 procentenheter långsammare. Livsmedelspriserna har historiskt varit betydligt högre i Sverige. Den förhållandevis låga svenska prisökningstakten kan därför ses som en konvergens i prisnivå, delvis framdriven av ökad konkurrens. Även priserna på industrivaror och, i någon mån, tjänster har ökat långsammare i Sverige.

Diagram 139 Importprisdeflatorer
Procentuell förändring respektive index, kvartalsvärden

Källor: Eurostat och Statistiska centralbyrån.

Eurostat gör inte någon uppdelning av HIKP i en i huvudsak importerad del och en i huvudsak inhemsk del, såsom de svenska måtten UNDIMPX och UNDINHX. Detta beror bland annat på betydande skillnader i importsammansättning och svårigheter att rensa för internhandel inom valutaunionen.

nen. En osedvanligt låg importerad svensk inflation förefaller dock inte vara en trolig förklaring till den låga svenska inflationen. Importprisdeflatoren, som dock täcker hela ekonomins import och inte bara import av konsumtionsvaror, har snarare ökat något snabbare i Sverige än i genomsnittet för euroområdet (se diagram 139).

Även cykliska faktorer har varit betydelsefulla för inflationsutvecklingen i Sverige och euroområdet. OECD gör bedömningen att resursutnyttjandet varit ungefär lika lågt i Sverige som i euroområdet. Den svenska penningpolitiken har dock varit betydligt mindre expansiv än ECB:s. Dels har den svenska styrräntan i genomsnitt varit 0,3 procentenheter högre än ECB:s under perioden 1999–2003. Dels har också inflationen varit lägre i Sverige varför realräntan i genomsnitt varit 0,7 procent högre (se diagram 140).

Tabell 27 Inflationsfaktorer 2000–2004

Påverkade faktorer, genomsnitt, årlig procentuell förändring

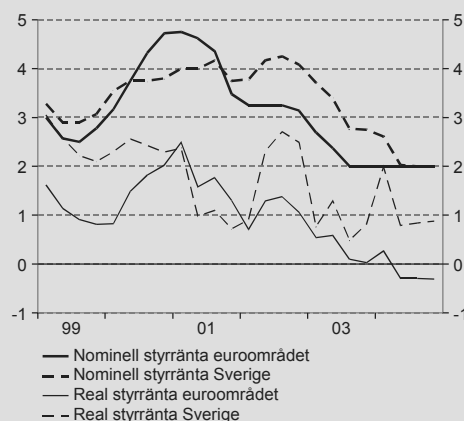
	SE	EMU	Diff.
Konsumentpriser (HIKP)	1,86	2,18	-0,32
Enhetsarbetskostnad ¹	1,97	1,53	0,44
Importdeflator	1,42	1,57	-0,14
Styrränta ¹	3,59	3,30	0,29
Real styrränta (ex post) ¹	1,82	1,17	0,65

¹ Genomsnittet avser åren 1999–2003

Källa: Eurostat, SCB

Löneökningstakten i näringslivet har normalt varit något högre i Sverige än i euroområdet, men detta har delvis kompenseras av högre produktivitetstillväxt. Under 2001 ökade enhetsarbetskostnaderna ganska kraftigt i Sverige. De senaste åren har däremot enhetsarbetskostnaden vuxit betydligt långsammare i Sverige än i euroområdet, på grund av en hög svensk produktivitetstillväxt och en allt långsammare nominell löneökningstakt (se diagram 141).

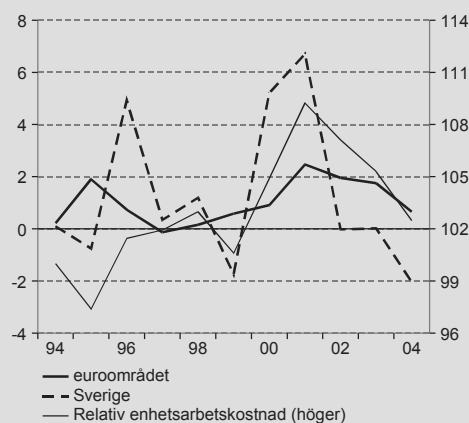
Diagram 140 Styrräntor i euroområdet och Sverige
Procentenheter, kvartalsvärden

Anm. Realräntan har beräknats som differensen mellan nominell ränta och faktisk inflationstakt (HIKP).
Källor: Riksbanken, ECB och Eurostat.

Sammanfattningsvis har inflationen i Sverige de senaste fem åren i genomsnitt varit något lägre än i euroområdet, trots att Riksbankens inflationsmål är högre än ECB:s. Detta kan till viss del förklaras av en nivåanpassning av framför allt livsmedelspriserna men å andra sidan har de svenska elpriserna nivåanpassats uppåt. De senaste 16 månaderna har inflationsskillnaden i genomsnitt varit mer än en procentenhet. Även enhetsarbetskostnaderna har ökat betydligt långsammare i Sverige än i euroområdet. En möjlig tolkning är att resursutnyttjandet varit förhållandevis lägre i Sverige än i euroområdet. Den mycket låga svenska inflationen i fjol och i år har överraskat de flesta konjunkturbedömare, inklusive Konjunkturinstitutet. Med facit i hand framstår den svenska penningpolitiken de senaste åren som alltför stram.

Diagram 141 Enhetsarbetskostnad
Procentuell förändring respektive index

Källor: OECD och Konjunkturinstitutet.